

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

مشخصات لایحه:

دوره یازدهم - سال سوم

شماره ثبت:

۵۳۲

شماره چاپ:

۱۲۶۱

مشخصات گزارش:

تهیه و تدوین:
محمد آدمی

ناظر علمی:
مهدی عبدالملکی

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۷۹۶۸-۱

تاریخ انتشار:

۱۴۰۱/۱۰/۱۰

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه موافقتنامه بین جمهوری اسلامی ایران و سازمان آموزشی،

علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) در خصوص تأسیس مرکز

منطقه‌ای آموزشی و پژوهشی مدیریت خطرپذیری و تاب‌آوری

زلزله برای غرب و مرکز آسیا در پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی

و مهندسی زلزله (پژوهشگاه)، تهران، به‌عنوان مرکز گروه (۲) تحت

حمایت یونسکو با تمرکز بر مدیریت و کاهش خطرپذیری بلایا»

(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

لایحه «موافقتنامه بین جمهوری اسلامی ایران و سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) در خصوص تأسیس مرکز منطقه‌ای آموزشی و پژوهشی مدیریت خطرپذیری و تاب‌آوری زلزله برای غرب و مرکز آسیا در پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله (پژوهشگاه)، تهران، به‌عنوان مرکز گروه (۲) تحت حمایت یونسکو با تمرکز بر مدیریت و کاهش خطرپذیری بلایا» در تاریخ ۱۴۰۰/۳/۳۰ در مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شد. این لایحه بعد از بررسی در کمیسیون‌های ذی‌ربط مجلس در جلسه علنی مورخ ۱۴۰۱/۸/۱۸ به تصویب رسید و جهت طی ادامه فرایند قانونی به شورای محترم نگهبان ارسال گردید. شورای نیز پس از یک نوبت استمهال این مصوبه را در تاریخ ۱۴۰۱/۹/۹ مورد ارزیابی قرار داد و نظر خود را مبنی بر یک ایراد و یک تذکر اعلام نمود. کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۴ اصلاحاتی را برای رفع ایراد و تأمین نظر شورای محترم نگهبان انجام داد. در ذیل به بررسی مصوبه کمیسیون به موازات بیان نظرات شورای محترم نگهبان خواهیم پرداخت.

شورای محترم نگهبان یک ایراد و یک تذکر در خصوص مصوبه فوق بیان داشته است که در ذیل ابتدا به ایراد و سپس به تذکر خواهیم پرداخت.

الف) ایراد شورای محترم نگهبان

ایراد شورای محترم نگهبان به شرح زیر است:

«اجزای «ب»، «پ» و «ث» بند «۱» ماده (۶)، از جهت عدم ذکر لزوم دارا بودن شروط وثاقت و امانت برای تصدی سمت‌های مذکور، خلاف شرع شناخته شد».

خطاب بندهای مورد اشاره شورای محترم نگهبان به شرح زیر است:

«ب) نماینده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ایران،

پ) رئیس پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله،

ث) و پنج متخصص برجسته در زمینه مدیریت و کاهش خطرپذیری زلزله ایران که توسط پژوهشگاه پیشنهاد می‌شوند». کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی در راستای اصلاح مصوبه و تأمین نظر شورای محترم نگهبان چنین مصوب نموده است:

«به منظور رفع ایراد شورای نگهبان، یک تبصره به عنوان تبصره «۲» به ماده واحد الحاق و شماره تبصره فعلی به (۱) اصلاح می‌شود.

تبصره «۲» - برای تصدی سمت‌های مذکور در اجزای «ب»، «پ» و «ث» بند «۱» ماده (۶) موافقتنامه، دارا بودن شروط «وثاقت» و «امانت» الزامی است».

هر چند در خصوص ایراد فوق، ملاحظاتی از منظر حقوقی قابل طرح است، اما به نظر می‌آید مصوبه کمیسیون رافع ایراد شورای محترم نگهبان در این خصوص می‌باشد.

شایان ذکر است ابهامات یا اشکالات دیگری نیز در ماده مورد ایراد شورای محترم نگهبان (ماده (۶)) یا دیگر مواد مصوبه وجود دارند. برخی از این ابهامات یا اشکالات به شرح زیر هستند:

۱) بند «ج» ماده (۴) با موضوع تأمین منابع، دارای ابهام است و مشخص نیست منابع یاد شده به چه نحوی تأمین خواهد شد.

۲) هدایت و نظارت یک سازمان بین‌المللی و دولت‌های خارجی بر یک نهاد دولتی ایرانی از طریق اتباع خارجی مندرج در ماده (۱۱) و جزءهای «الف» و «ت» بند «۱» ماده (۶) مغایر استقلال کشور موضوع اصل نهم قانون اساسی است.

۳) جزءهای «الف» و «ت» بند «۱» ماده (۶) (اعضای هیئت حاکمه بندهای «الف» و «ت» آن شامل نماینده مدیر کل یونسکو و نمایندگان دولت‌های عضو و اعضای پیوسته یونسکو است) مغایر اصل شصتم قانون اساسی است.

۴) در ماده (۱۱) منظور از برنامه چهار ساله سند سی/۵ مشخص نیست و دارای ابهام است که مغایر با جزء «۳» از بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری است.

۵) طلاق جزء «ث» بند «۱» ماده (۶) در خصوص افراد غیر قوه مجریه، مغایر با اصل شصتم قانون اساسی است.

۶) بند «۴» ماده (۶) (هیئت حاکمه آیین کار خود را تصویب خواهد کرد. این کار در اولین جلسه توسط دولت و یونسکو تعیین می‌شود) مغایر با اصول شصتم و یکصدوسی و هشتم قانون اساسی است.

۷) ماده (۱۲) مصوبه (استفاده از نام و نشان یونسکو) مغایر با اصل نهم قانون اساسی است.

۸) برخی از مواد مانند ماده (۶)، (۷)، (۹) و (۱۱) از حیث تهدیدات سیاسی و امنیتی نیازمند توجه ویژه هستند. برای

مثال در بند «۱» ماده (۷) با قید عبارت «طبق نیات و اهداف راهبردی یونسکو» و یا در بند «الف» ماده (۱۱) با ذکر «برنامه چهارساله سی/۵» به سند ۲۰۳۰ اشاره دارد. شایان ذکر است که «سند سی/۵» در متن خود صراحتاً از سند ۲۰۳۰ یاد می‌کند. سازمان یونسکو متولی پیشبرد «دستور کار ۲۰۳۰ برای توسعه پایدار» موسوم به «سند ۲۰۳۰» است و کلیه اقدامات خود را در زیر این هدف راهبردی تعریف کرده است.

۹ لایحه کنونی در بخش‌های متعدد خود شرایط اشتراک اطلاعاتی میان مرکز را با سایر اعضا (دولتی - غیردولتی) یونسکو فراهم ساخته که این امر به جهت ابعاد امنیتی و اطلاعاتی آن ابهام داشته و ممکن است زمینه‌ساز برخی تهدیدات امنیتی باشد لذا نیازمند توجه ویژه است

ب) تذکر شورای محترم نگهبان

شورای محترم نگهبان در تذکر چنین بیان داشته است که:
«در عنوان مصوبه و مواد آن، از ذکر مجدد عنوان «پژوهشگاه» بعد از نام پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله خودداری گردد و یا همچون متن انگلیسی معاهده، حروف اختصاری آن ذکر گردد».
کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی نیز در جهت تأمین نظر شورای محترم نگهبان چنین مصوب نموده است:
«به‌منظور رفع تذکر شورای نگهبان، در عنوان مصوبه، ماده‌واحد و متن موافقتنامه، کلمه «پژوهشگاه» پس از عبارت «پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله» حذف می‌شود».
به‌نظر می‌آید مصوبه کمیسیون تأمین‌کننده نظر شورای محترم نگهبان در این خصوص است.

نتیجه‌گیری

شورای محترم نگهبان یک ایراد و یک تذکر در خصوص مصوبه مجلس شورای اسلامی در ارتباط با موافقتنامه حاضر بیان نموده است. کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی نیز در جهت تأمین نظر شورای محترم نگهبان، اصلاحاتی را به شرح زیر مصوب نموده که به‌نظر می‌رسد اصلاحات مصوب کمیسیون، رافع ایراد و تأمین‌کننده نظر شورای محترم نگهبان در این خصوص است.
اصلاحات مصوب کمیسیون در خصوص ایراد شورای محترم نگهبان به شرح زیر است:
«به‌منظور رفع ایراد شورای نگهبان، یک تبصره به‌عنوان تبصره «۲» به ماده‌واحد الحاق و شماره تبصره فعلی به (۱) اصلاح می‌شود.
تبصره «۲» - برای تصدی سمت‌های مذکور در اجزای «ب»، «پ» و «ث» بند «۱» ماده (۶) موافقتنامه، دارا بودن شروط «وثاقت» و «امانت» الزامی است».
کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی در خصوص تذکر شورای محترم نگهبان نیز چنین مصوب نموده است:
«به‌منظور رفع تذکر شورای نگهبان، در عنوان مصوبه، ماده‌واحد و متن موافقتنامه، کلمه «پژوهشگاه» پس از عبارت «پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله» حذف می‌شود».
لکن نظر به ایرادات متعدد پیش‌گفته و تهدیدات امنیتی احتمالی پیشنهاد می‌شود مصوبه، جهت بررسی بیشتر به کمیسیون ارجاع گردد.

شماره ماده	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون
۶			✓

شماره ماده	مصوبه کمیسیون برای رفع ایرادات شورای نگهبان	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
۶	به منظور رفع ایراد شورای نگهبان، یک تبصره به عنوان تبصره (۲) به ماده واحده الحاق و شماره تبصره فعلی به (۱) اصلاح می شود. تبصره ۲- برای تصدی سمت های مذکور در اجزای (ب)، (پ) و (ث) بند (۱) ماده (۶) موافقتنامه، دارا بودن شروط «وثاقت» و «امانت» الزامی است			✓	نظر به ایرادات متعدد و تهدیدات امنیتی احتمالی و نظر به عدم فوریت موضوع پیشنهاد می شود مصوبه جهت بررسی بیشتر به کمیسیون ارجاع شود.	
ماده واحده	به منظور رفع تذکر شورای نگهبان، در عنوان مصوبه، ماده واحده و متن موافقتنامه، کلمه «پژوهشگاه» پس از عبارت «پژوهشگاه بین المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله» حذف می شود			✓		